

Kortárs bencés építészet

Contemporary Benedictine Architecture

PANNONHALMI BENCÉS FŐAPÁTSÁG, ZARÁNDOKHÁZ ÉS ERDEI KÁPOLNA
PANNONHALMA, BENEDICTINE ARCH ABBEY, PILGRIMS' HOUSE AND FOREST CHAPEL

Építész / architect: **CZIGÁNY TAMÁS** Szöveg / text: **DRAGON ZOLTÁN** Fotók / photos: **CZIGÁNY TAMÁS**

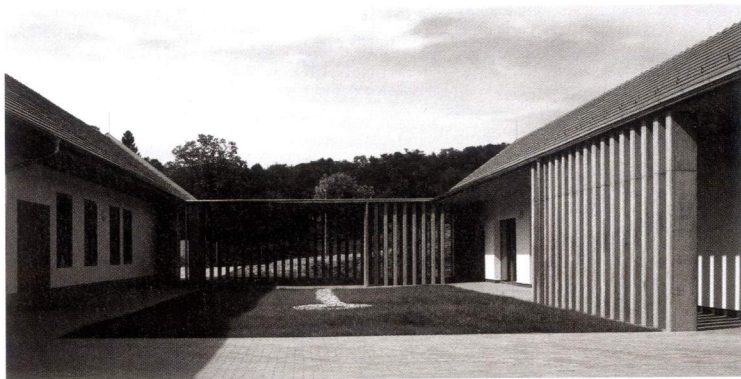
Akár kiállítás-ajánló vagy katalógus-ismertető is lehetne írásunk, hiszen a pannonhalmi kortárs épületekről szóló tárlat még november közepéig meg tekinthető. Ám a bencés megbízók nem pihennek, ráadásul a kortárs bencés építészet átlépte Pannonhalma határait: nyár közepén, június 16-án adták át a Tihanyi Apátság fogadóépületét.

Az új fogadóépület szó szerint belesimul a tájba, hiszen csak a főhomlokzat látszik ki: az épület a föld alatt búvik meg. Az egykori kripta helyét most előadóterem, mellékhelyiség, információs és jegyárusító pult foglalja el. Az épület a kortárs építészet legkedveltebb anyagaival dolgozik: látszóbeton, üveg, fa, szálhúzott fém. A kérdés azonnal felvetődik: miként viszonyul ez az épület a Czita Építész Iroda által jegyzett többi épülethez? Tihanyban nem találunk erre példát, hiszen ott eddig csak egy átalakítási munkát végzett Czigány Tamás: a refektóriumot kápolnává alakították, mégpedig az ebédlő jellegét „megőrizve”. Az építész többi munkáját Pannonhalmán kell keresnünk, ahol már több épület köszönheti neki létét.

A rendi és világi ezredforduló bizonyos fokig megújulásra készítette a Pannonhalmi Főapátságot. A megújulás a szerzetesi hagyomány figyelembevételével, ám a modernitás jegyében zajlik. A kettősség két legfontosabb eleme pedig a gazdasági reform és a környezettudatosság. A katolikus egyház részéről először II. János Pál pápa figyelmeztetett a fenntartható fejlődés, a környezettudatosság fontosságára. 2002. augusztus 25-i Úrangyala imádságában a békét, a szociális igazságot egy szintre emelte a teremtett világ védelmével. Szent Benedek rendje pedig

a környezettudatosság jegyében hajtotta végre azt a gazdasági reformot, aminek során a gyógynövényekből készült teákat, kozmetikumokat az interneten keresztül hirdetik és saját boltjaikban értékesítik. Ugyancsak ez a modernség és az egyszerűség hatja át építészeti megrendeléseiket is. Például a biomassa-fűtőműét (lásd MÉ 2010/4). Bármennyire is furcsa, de ezen utóbbi épülethez áll legközelebb a tihanyi fogadóépület: több szintet átfogó, mégis kívülről ezeket rejtő, beton és fa kettősből emelkedő hasáb alakú építmény. Az anyaghasználatban természetesen eltolódás figyelhető meg, hiszen Tihanyban a fa használata a bútorszatra, a padok és a lépcsők burkolására szorítkozik.

A fahasználat másik végletére szintén Czigány Tamás épülete, a zárandokkápolna szolgál jó példával. Ám a tavaly átadott pannonhalmi zárandokkápolna nem választható el a régi gőzmosoda helyén emelkedő zárandokháztól, amivel szerves lelkeségi és „infrastrukturális” egységet képez. A zárandokház önálló egységei külön épületekben, a helyszín adottságait kihasználva, szabálytalan alakzatban helyezkednek el. A közösségi terek, így az étkező, az előadóterem és a kiszolgáló helyiségek a felújított, korábban lakóépületként szolgáló szárnyban és a hozzá csatlakozó új épületben kaptak helyet. A szállásoknak helyt adó épületek a telek

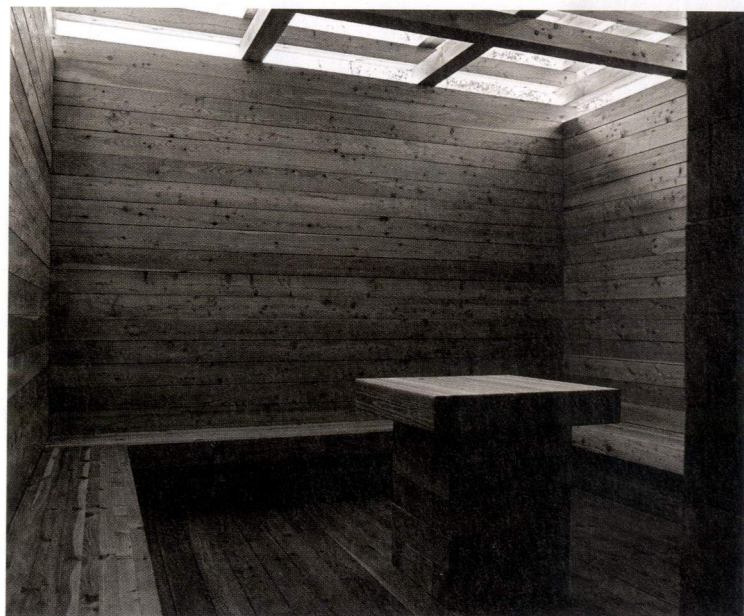
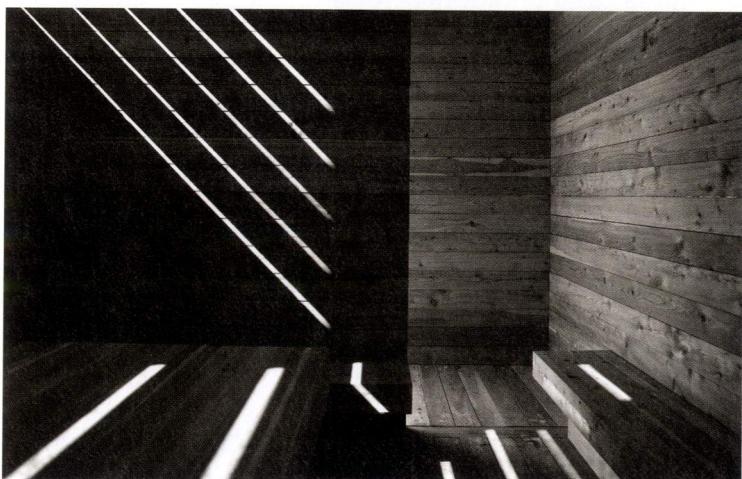
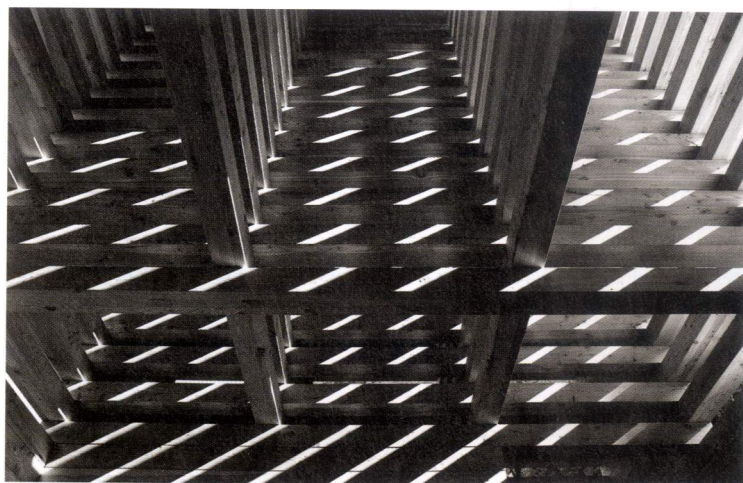
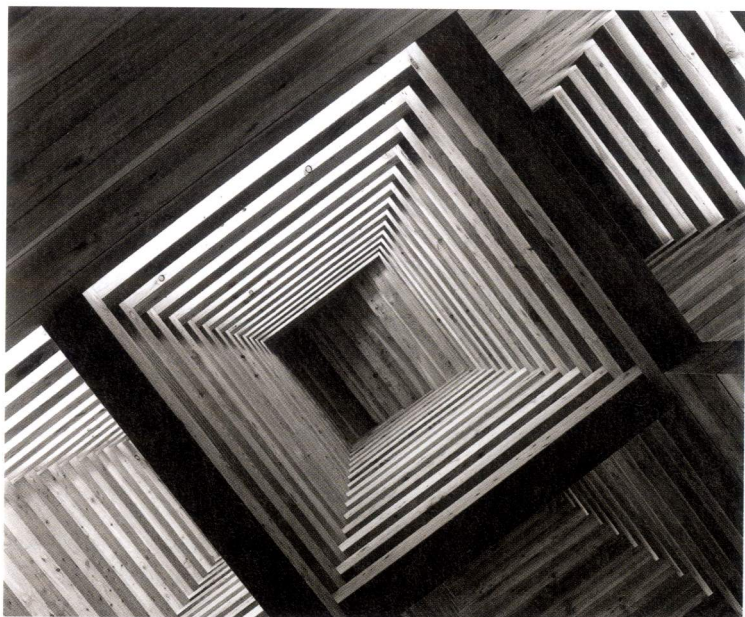
déli részének enyhén emelkedő, ligetes területére kerültek. A szállásoktól távol, az erdő szélén áll a kápolna: a kilenc méter magas szakrális épület alkotóelemei a keményfa csapokkal rögzített vörösfenyő gerendák. A tér mentes minden mesterségestől: világítástól, fűtéstől, nyílászáróktól... A kápolna láttán felsejlik az emberben a „konkurens” ciszterci Clairvaux-i Szent Bernát kemény szavai, amelyben elítélte a templomok feleslegesen nagy méreteit, illetve a szerzetesek elmékedését megzavaró túlzott díszítettséget. Így maradt a „fényfestés”: a színes üvegablak-mentes templomteret csak a fehér fény világítja meg, az ablakok elhelyezése misztikus hatást vált ki. A kápolnaépítés nem teremtett új helyzetet a Czigány Tamás vezette irodának, hiszen 1997-ben, az első bencés megrendelésük során is hasonló épülettípusra, a diákkápolnára kaptak megbízást.

A tihanyi épület funkciójához hasonló, ám megfogalmazásában eltérő a pannonthalmi bencések 2004-es fogadóépülete, amelyet Skardelli György jegyez. Az épületek gyakorlatilag ugyanazt kínálják (jegypénztárt, előadótermet, mellékhelyiséget), ám az eltérő környezeti adottságok más megoldást kívántak. Míg a tihanyi egy szintre nyílik a templommal, addig a pannonthalminál egy gyalogoshíd szolgálja az átvezetést. Skardelli György mattcsiszolt mészkövel burkolta az épület külsejét, betonfelület csak a belső térben látható, míg Czigány Tamásnál az anyag ugyanaz, eltérés csak a színezésben jelentkezik. De ez csak Tihanyra igaz, hiszen a kőburkolatot a Czita Építész Iroda is szívesen használja, például

a 2003-ban átadott Pannonthalmi Apátsági Borászat esetében.

A pannonthalmi és a tihanyi beruházások kapcsán láthatjuk, hogy Szent Benedek rendje példa értékű viszonyt ápol Magyarországon a kortárs építészettel és építészekkel, megrendeléseik során kiegyensúlyozottan bíznak meg magyar és külföldi építészeket. Úgy látszik, hogy a bencések már tudják: a jövő műemlékeit, turisztikai célpontjait most építjük.

The reception building actually nestles into the landscape, as only its main facade is visible: the structure itself is hidden underground. On the site of the former chapel there is now an auditorium, conveniences, information and ticket counter. The building was built of the most favourite materials of contemporary architecture: exposed concrete, glass, wood and drawn-thread metal. The millennium of the mundane world as well as that of the order encouraged the Arch Abbey of Pannonthalma to renew itself to some extent. It is being carried out by taking into consideration the tradition of monks matched with modernism: this duality is primarily based on economic reform and environment-consciousness. The order of St Benedict cultivate exemplary relations with contemporary architecture and architects in Hungary: they commission both Hungarian and foreign architects in a balanced way. The Benedictines seem to be aware of the fact that we are now building the historic monuments and tourist attractions of the future.

Vezető tervezők / leading architects: Czigány Tamás,
Papp Róbert, Cseh András
Generáltervezés / general design: CZITA Építész Iroda Kft.
Belsőépítész / interior design: Czigány Enikő
Statika / structure: Börzsei Tamás, Tilai János – BS-Tekton
Mérnökiroda Kft.
Épületgépészet / technical engineering: Gyurkovics Zoltán,
Galambos Attila – KondiCad Kft.
Épületvillamosság: Hornung Pál – KondiVill Kft.
út, közmű / roads, public utilities: Ifj. Kovács Tamás, Tóth
Gyula – Viadukt Kft.
Kerttervezés / landscape: Hencz Helga – Kertművek Kft.
Megbízó / client: Magyar Bencés Kongregáció
Pannonhalmi Főapátság
Kivitelező / main contractor (Zarándokház): Merkbau
Építőipari és Kereskedelmi Kft. - Knáb János műszaki
igazgató, Miklós Gábor létesítményfelelős
Kivitelező / main contractor (Kápolna): Bio-Ház Team Kft.
– Kuncz János ügyvezető, Cseperki Péter
A kápolna építésében részt vettek / collaborators in the
chapel: Bartha Csaba, Béres Csaba, Bóta Kata, Cseh András,
Czigány Enikő, Czigány Kata, Czigány Tamás, Deák F. Tamás,
Gondár Roland, Juhász Réka, Kakas Bea, Kelemen István,
Nagy András, Papp Róbert, Sándor Ákos, Stein Júlia, Szilágyi
Mihály, Tátrai Ádám, Tóth Györgyi, Vágvolgyi Eszter

